Ošetrovateľská starostlivosť v komunite

Garant: doc. PhDr. Bc. Beáta Frčová, PhD., MPH, univ. doc.

Tel: 048/324 80 23

mail: beata.frcova@szu.sk

Platnosť akreditácie: 14. 8. 2028

Minimálny štandard:

1. Charakteristika špecializačného odboru

Ošetrovateľská starostlivosť v komunite je špecializačný odbor, ktorý sa zaoberá manažmentom osoby, rodiny, skupiny a celej populácie v kontexte verejno-zdravotno- sociálnej praxe, týkajúcej sa prevencie chorôb, podpory, výchovy a rozvoja zdravia v agentúre domácej ošetrovateľskej starostlivosti, zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ošetrovateľskú starostlivosť, hospicoch a mobilných hospicoch, školách, komunitných centrách, občianskych združeniach a podobne.

2. Dĺžka špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium trvá najmenej 1 rok.

3. Požiadavky na zaradenie do špecializačného štúdia

a) odborná spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestra[1]) a
b) ošetrovateľská prax v komunitnej starostlivosti v trvaní najmenej 6 mesiacov pri ustanovenom týždennom pracovnom čase, pri kratšom ako ustanovenom týždennom pracovnom čase sa dĺžka ošetrovateľskej praxe pred zaradením primerane predlžuje.

4. Obsah a rozsah špecializačného štúdia

A. Teoretické vedomosti

A.1 Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v komunite

1. Národný program podpory zdravia,
2. primárna zdravotná starostlivosť, formy poskytovania zdravotnej starostlivosti, návštevná služba, priebeh a účel návštevnej služby,
3. demografické trendy a zdravotný stav populácie na Slovensku a v krajinách Európskej únie, aktuálne národné a medzinárodné programy,
4. následná a dlhodobá domáca ošetrovateľská starostlivosť a jej indikácia, poskytovatelia ošetrovateľskej starostlivosti v domácom alebo inom sociálnom prostredí (ADOS, ZSS, DOS), spolupráca poskytovateľov,

[1]) § 33 a 33a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.

5. sociálna starostlivosť a sociálne služby v komunitách, druhy, formy, štandardy kvality sociálnych služieb, sociálne poradenstvo, sociálne dávky, aktuálne trendy sociálnej starostlivosti,
6. prevencia vzniku nepriaznivej alebo krízovej situácie v komunite, riešenie nepriaznivej alebo krízovej situácie v komunite,
7. bariérová ošetrovateľská starostlivosť v komunite,
8. edukácia pacientov a blízkych osôb v domácom prostredí, edukačný proces, zásady, fázy, formy, prostriedky, špecifiká edukácie u rôznych vekových skupín pacientov – edukácia detí, dospelých, seniorov, vyhodnotenie edukačného procesu, zápis do zdravotníckej dokumentácie,
9. farmakoterapia v domácom prostredí, klinická farmakológia a farmakoterapia, všeobecná a špeciálna farmakoterapia, liekopis, farmakologické pojmy, špecifiká farmakoterapie u detí a geriatrických pacientov; preskripcia špeciálneho zdravotníckeho materiálu sestrou,
10. problematika závislostí v komunite, prehľad návykových látok a ich vlastností; osoby ohrozené závislosťou alebo závislé na návykových látkach, zdravotné a sociálne dôsledky, vhodné prístupy a možnosti liečby vo vlastnom sociálnom prostredí, služby sociálnej prevencie a programy sociálneho poradenstva poskytované osobám ohrozeným závislosťou alebo závislým na návykových látkach,
11. využitie hodnotiacich škál a meracích techník v komunite,
12. predpisovanie zdravotníckych pomôcok,
13. ochrana zdravia pri práci,
14. základná neodkladná resuscitácia (začatie, nezačatie, ukončenie),
15. zdravotná gramotnosť.

A.2 Komunitná ošetrovateľská starostlivosť o deti a dorast

1. ošetrenie a starostlivosť o deti v domácom prostredí,
2. domáca ošetrovateľská starostlivosť o detských pacientov s vybranými chronickými ochoreniami podľa jednotlivých systémov,
3. identifikácia rizík, vývinových ťažkostí a odchýlok vo vývine dieťaťa, starostlivosť o hendikepované dieťa a rodinu v komunite,
4. identifikácia násilia páchaného na dieťati vo všetkých jeho formách, vrátane sexuálneho zneužívania dieťaťa a sexuálneho vykorisťovania dieťaťa, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi,
5. preventívna starostlivosť o deti, imunizácia a vakcinácia.

A.3 Sestra ako súčasť komunitnej starostlivosti v systéme škôl

1. zdravotná starostlivosť v škole, kompetencie, informovaný súhlas,
2. sestra ako spolupracujúci článok škola – rodina – zdravotnícke zariadenia (ambulancie, nemocnice a iné).

A.4 Komunitná ošetrovateľská starostlivosť o dospelého

1. preventívna starostlivosť o dospelých, imunizácia, vakcinológia,
2. domáca ošetrovateľská starostlivosť o dospelých pacientov s vybranými chronickými ochoreniami podľa jednotlivých systémov, pri poruchách mobility a kognitívnych funkcií,
3. identifikácia násilia páchaného na ľuďoch v domácom prostredí, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi, komunitné centrá.

A.5 Komunitná ošetrovateľská starostlivosť o seniorov

1. hodnotenie zdravotného stavu seniora v rozsahu ošetrovateľského posúdenia v komunite,
2. polymorbidita, odlišnosti v individuálnych potrebách vyšších vekových skupín,
3. výživa, farmakoterapia, manažment chronických ochorení,
4. deinštitucionalizácia starostlivosti o seniorov,
5. identifikácia násilia páchaného na senioroch, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi, ageizmus.

A.6 Komunitná ošetrovateľská starostlivosť o rizikové a ohrozené skupiny

1. zdravotné problémy a ošetrovateľská starostlivosť o jednotlivca, skupinu bezdomovcov, problematika marginalizovaných rómskych komunít, utečencov, migrantov a azylantov,
2. multikultúrne ošetrovateľstvo, špecifiká starostlivosti o osoby z inej kultúry v podmienkach Slovenskej republiky.

A.7 Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti zomierajúcim v komunite

1. starostlivosť o zomierajúceho pacienta, jeho potreby v terminálnom štádiu života, symptómy progresie základného nevyliečiteľného ochorenia, prejavy zlyhávania základných životných funkcií, posledné hodiny života, tlmenie klinických príznakov (bolesť, dýchavičnosť, chrčivé dýchanie, úzkosť, delírium), farmakologická sedácia,
2. respitná starostlivosť,
3. podporný tím, starostlivosť o pozostalých,
3. záťaž a riziko vzniku záťaže v role opatrovateľa.

A.8 Nehojaca sa rana v rozsahu ošetrovania sestrou v komunite

1. hojenie rán, posúdenie, fázy hojenia rán, faktory ovplyvňujúce hojenie rany, diagnostika rán v komunite,
2. interdisciplinárna spolupráca v liečbe nehojacich sa rán,
3. nové trendy v starostlivosti o dekubity, defekty, nehojace sa rany a stómie: odporúčané postupy, EPUAP, NPUAP, EWMA, selfmonitoring, manažment bolesti.

A.9 Rozvoj špecifických vedomostí a zručností sestry v systéme poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v komunite

1. pacient v dialyzačnom programe: manažment starostlivosti, ošetrenie arteriálno venóznej fistuly (AV-fistula), peritoneálna dialýza,
2. nové trendy v starostlivosti o venózne vstupy: Midline, PICC, implantabilný podkožný venózny port,
3. liečba kyslíkom a inhalácia (domáca umelá pľúcna ventilácia, oxygenoterapia),
4. ošetrenie tracheostomickej kanyly a odsávanie z dýchacích ciest v domácom prostredí, zvlhčovanie.

A. 10 Všeobecné témy

1. právne predpisy vo vzťahu k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti v komunite, práva pacienta, vrátane práv osôb so zdravotným postihnutím,
2. kompetencie sestry,
3. ekonomické a organizačné zabezpečenie komunitnej starostlivosti:
   - materiálno-technické zabezpečenie,
   - spolupráca s lekárom,
   - zdravotné výkony hradené zo zdravotného poistenia,
   - nedostatky pri vykazovaní výkonov zdravotným poisťovniam,
   - vedenie zdravotnej dokumentácie,
4. systém verejného zdravotného poistenia,
5. systém sociálneho zabezpečenia,
6. informačné a komunikačné technológie, systémy, teleošetrovateľstvo,
7. prvky ošetrovateľskej rehabilitácie, pomôcky podporujúce pohyb, mobilizácia,
8. koncept bazálnej stimulácie.

Teoretická príprava vo vzdelávacej ustanovizni v trvaní 3 týždne.

B. Praktické zručnosti

B.1. Počet zdravotných výkonov

Zdravotný výkon	Počet
ošetrenie a posudzovanie funkčnosti tracheostomickej kanyly v domácom a inom prirodzenom prostredí	2*
odsávanie sekrétov z dýchacích ciest a oxygenoterapia v domácom a inom prirodzenom prostredí	2*
starostlivosť o centrálne a periférne venózne vstupy v domácom a inom prirodzenom prostredí	2*
zavedenie permanentného močového katétra u ženy a muža, starostlivosť o permanentný močový katéter a intermitentná katetrizácia (edukácia jednotlivca)	2*
posúdenie/testovanie samostatnosti a funkčnej nezávislosti pacienta v domácom a inom prirodzenom prostredí, posúdenie fyzickej odkázanosti	10
ošetrovateľská rehabilitácia	2
zhodnotenie lokalizácie, veľkosti a fázy hojenia rany, fotodokumentácia	5
preväz rany v domácom a inom prirodzenom prostredí	5
šetrenie (toaleta) stómie v domácom a inom prirodzenom prostredí	2
edukácia a vyhodnotenie selfmonitoringu glykémií	2
vyhodnotenie selfmonitoringu bolesti pacienta	2
edukácia a nácvik samovyšetrovania prsníkov	1
edukácia a nácvik samovyšetrovania semenníkov	1
odber biologickej vzorky na skríningové vyšetrenia	2
kompresívny obväz a bandáž pri lymfedéme, edukácia o spôsobe nakladania kompresívneho obväzu v domácom a inom prirodzenom prostredí	3
poradenstvo v očkovaní a v skríningových vyšetreniach	2
starostlivosť o výživu pacienta (s DM alebo pri chorobách, u ktorých je súčasťou liečby diéta)	1

odobratie sesterskej anamnézy a posúdenie vybraného jednotlivca/rodiny/komunity z rizikovej/ohrozenej skupiny	1
zisťovanie anamnézy od inej osoby a iných ako rodinných príslušníkov v domácom a inom prirodzenom prostredí	1
príjem pacienta do ošetrovateľskej starostlivosti v ADOS alebo ZSS a odobratie sesterskej anamnézy	2
podporná intervencia, poradenstvo, vedenie jednotlivca (sociálna intervencia vo vzťahu k podpore terapeutického procesu)	1
neodkladná základná kardiopulmonálna resuscitácia, poskytnutie predlekárskej pomoci pri náhlych stavoch ohrozujúcich život	2
spracovanie zdravotnej dokumentácie elektronicky, registrácia a opakované vedenie údajov, objednávok v systéme elektronickej komunikácie	2
konzultácia prostredníctvom rozšírenej elektronickej komunikácie v online prostredí (elektronická pošta, telefonicky, SMS, web, videohovor) s jednotlivcom/podpornou osobou v domácom a inom prirodzenom prostredí	1
polohovanie, prevencia dekubitov, mobilizácia pacienta v domácom a inom prirodzenom prostredí	3
plán preventívneho/edukačného programu pre deti, mládež	1
zavádzanie a odstraňovanie Huberovej ihly z implantovaného venózneho portu	2*
skríning rizikových faktorov v komunite	2
edukácia pacienta o arteriálnej hypertenzii, dyslipidémii a obezite	2
podanie intravenóznej infúzie v domácom a inom prirodzenom prostredí	2
aplikácia enterálnej výživy sondou (PEG) v domácom a inom prirodzenom prostredí	2
nastavenie intenzifikovanej liečby inzulínom a inzulínovou pumpou	2
podávanie analgosedácie a inej terapie prostredníctvom infúznych púmp	2

*Výkony môžu byť realizované pod dohľadom aj v laboratórnych podmienkach alebo simulačných podmienkach.

B. 2. Rozsah povinnej odbornej zdravotníckej praxe

Pracovisko	**Dĺžka**
vlastné pracovisko komunitnej starostlivosti, z toho:	11 mesiacov a 1 týždeň, z toho:
• výučbové pracovisko vzdelávacej ustanovizne, z toho: - agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti, ak účastník špecializačného štúdia pracuje v zariadení sociálnych služieb, všeobecnej ambulancii pre dospelých alebo všeobecnej ambulancii pre deti a dorast, - zariadenie sociálnych služieb, poskytujúce ošetrovateľskú starostlivosť, ak účastník špecializačného štúdia pracuje v ADOS, všeobecnej	2 týždne* 2 týždne*

ambulancii pre dospelých alebo všeobecnej ambulancii pre deti a dorast * Účastník špecializačného štúdia absolvuje spolu 2 týždne odbornej zdravotníckej praxe na výučbovom pracovisku vzdelávacej ustanovizne v závislosti od svojho vlastného pracoviska.	

C. Nácvik techník komunikácie

1. osobnostné predpoklady efektívnej komunikácie,
2. verbálna a neverbálna komunikácia,
3. asertívne zvládanie konfliktov a náročných komunikačných situácií, vrátane osôb so zdravotným znevýhodnením, marginalizovaných rómskych komunít, ľudí bez domova, utečencov, migrantov a iných zraniteľných skupín, s ohľadom na ich špecifické potreby v komunikácii.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti C absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu v období kratšom ako 10 rokov, nemusí ich opakovane absolvovať.

5. Ukončenie špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium sa ukončí špecializačnou skúškou pred skúšobnou komisiou.

6. Výstupné vedomosti a zručnosti

A. Samostatne

1. ošetrovať a posudzovať funkčnosť tracheostomickej kanyly v domácom a inom prirodzenom prostredí,
2. odsávať sekréty z dýchacích ciest a aplikácia kyslíka v domácom a inom prirodzenom prostredí,
3. ošetrovať centrálne a periférne venózne výstupy v domácom a inom prirodzenom prostredí,
4. zavádzať, vymieňať a ošetrovať permanentný močový katéter u ženy aj muža,
5. realizovať edukáciu so zameraním na intermitentnú katetrizáciu,
6. posudzovať samostatnosť a funkčnú nezávislosť pacienta v domácom a inom prirodzenom prostredí a posudzovať fyzickú odkázanosť,
7. realizovať ošetrovateľskú rehabilitáciu,
8. zhodnocovať lokalizáciu, veľkosť a fázu hojenia rany, fotodokumentácia,
9. preväzovať rany v domácom a inom prirodzenom prostredí,
10. ošetrovať stómiu v domácom a inom prirodzenom prostredí,
11. edukovať a vyhodnocovať selfmonitoring glykémií,
12. vyhodnocovať selfmonitoring bolesti pacienta,
13. edukovať samovyšetrovania prsníkov,
14. edukovať samovyšetrovania semenníkov,
15. odoberať biologické vzorky na skríningové vyšetrenia,
16. realizovať kompresívny obväz a bandáž pri lymfedéme, edukovať o spôsobe nakladania kompresívneho obväzu v domácom a inom prirodzenom prostredí,
17. edukovať pacientov o očkovaní a skríningových vyšetreniach,

18. realizovať ošetrovateľskú starostlivosť o výživu pacienta,
19. odobrať sesterskú anamnézu a posúdiť vybraného jednotlivca/rodinu/komunitu z rizikovej/ohrozenej skupiny,
20. odoberať anamnézu od inej osoby a iných ako rodinných príslušníkov v domácom a inom prirodzenom prostredí,
21. prijať pacienta do ošetrovateľskej starostlivosti v ADOS alebo ZSS a odobrať sesterskú anamnézu,
22. realizovať podporné intervencie, poradenstvo, vedenie jednotlivca,
23. realizovať neodkladnú základnú kardiopulmonálnu resuscitáciu, poskytnúť predlekársku pomoc pri náhlych stavoch ohrozujúcich život,
24. spracovať zdravotnú dokumentáciu elektronicky, registrovať a opakované viesť údaje, objednávky v systéme elektronickej komunikácie,
25. konzultovať prostredníctvom rozšírenej elektronickej komunikácie v online prostredí (elektronická pošta, telefonicky, SMS, web, videohovor) s jednotlivcom/podpornou osobou v domácom, inom prirodzenom prostredí,
26. polohovať, realizovať preventívne opatrenia proti vzniku dekubitov, mobilizovať pacienta v domácom a inom prirodzenom prostredí,
27. realizovať plán preventívneho/edukačného programu pre deti, mládež.

B. Samostatne na základe indikácie lekára

1. podávať intravenóznu infúziu v domácom a inom prirodzenom prostredí,
2. aplikovať enterálnu výživu sondou (PEG) v domácom a inom prirodzenom prostredí,
3. nastavovať intenzifikovanú liečbu inzulínom a inzulínovou pumpou,
4. podávať analgosedáciu a inú terapiu prostredníctvom infúznych púmp.

Zoznam akreditovaných výučbových zdravotníckych zariadení:

ADOS Babeľová, s. r. o., Sitnianska 22, 974 11 Banská Bystrica,
miesto prevádzkovania: Námestie L. Svobodu 14, 974 01 Banská Bystrica

SANAS TOPOĽČANY, s. r. o., Námestie M. R. Štefánika 3512/20, 955 01 Topoľčany,
miesto prevádzkovania: Obchodná 2, 955 01 Topoľčany

ADOS Budáčová, s. r. o., Mýtna 125, 985 53 Mýtna,
miesto prevádzkovania: A. Bernoláka 17, 984 01 Lučenec